

**Ховд аймаг Цусны
салбар төвийн 2019 оны
ТОВЧ тайлан**

ДОНОРТ ЧИГЛЭСЭН СУРГАЛТ СУРТАЛЧИЛГАА

1. Аймгийн төвийн 6 баг, сумуудын ард иргэдэд “Донор болсоны ач тус” , “Донор гэж хэн вэ” , “Дусал цус амьдрал бэлэглэнэ” “Донор таньдаа баярлалаа” сэдэвт сургалтуудыг зохион байгуулж нийт 12 удаагийн 598 хүн хамрагдсан. Донорт элсэх, цусаа өгсөний дараах зөвлөгөө зэрэг сурталчилгааны материал 6 төрлөөр хийж хэвлүүлж тараасан.

- Аймгийн төвийн 6 багийн ажилчид, өрхийн эмнэлэгүүдэд сургалт зохион байгуулж 12 хүнийг сайн дурын идэвхитэнгээр бэлдэн мэдлэг мэдээллээр ханган ажилласан.

- Цусны донорын өдрөөр энэ жилийнхээ уриатай аяга 50 ш хийлгэж донорууддаа бэлэглэсэн.

• Цусаа бэлэглэж амьдралыг тэтгэе” гарын авлага 250 ширхэгийг хэвлүүлж тараасан.

Бидний бэлэглэсэн цусыг ямар үед хэрэглэдэг вэ?

- Тодор үеийн хүчдэл
- Төмөрлөн мэс ажилбарууд
- Ороол гэмтэл
- Хорт хавдар
- Цус цусан бүтээгдэхүүн шаардлагатай өвчин эмгэг
- Янз бүрийн цус алдалтуудад хэрэглэдэг

Тань бэлэглэсэн 350-400 мл цус 3 хүнд амьдрал бэлэглэнэ.

Огох нь авахаасаа илүү ерөөлтэй

Ховд аймгийн Жаргалант сум Бүсийн оношилгоо эмчилгээний төв Цусны салбар төв

Цус цуглуулах цаг: Ажлын цагаас 08.00-13.00 Бямба ням амарна

E-mail хаяг: Khovd.boetsus@gmail.com

Цусаа бэлэглэж, амьдралыг тэтгэе

Амьдрал бэлэглэнэ Дотор тань байрлана

Таны дурсал танд үзэгдсэнээс Тийг аргаа нь илүүдэл Амагшиг үзэгээр турван жилийн Амьдрал тэтгэнэ гэж үзэж байна

Та дор дурдсан шалтгаантай бол түр хугацаагаар цусаа бэлэглэхээс татгалзаарай

ЖИРЭМЭЭНИ БОЛОН КОХУУЛ ТГД	МЭС АЖИЛЛАРЫН ДАРАА
БҮГДЛЭЛИЙН ӨСӨЛӨН ХӨТӨЦӨЛӨНД ШӨНӨЖ ХИЙГЭСЭН БОЛ	ШҮДЭЭ АВАХУЙЛСНЫ ДАРАА 10 ХОНОГ
СҮҮ ЭМЧИЙГ ЭЭНИЙ ДАРАА 6 САР	САРЫН ТӨМӨДӨГ ИРЖ ДУРССАН ДАРАА 3 ХОНОГ
ХАРШИЛ СЭДЭРСЭН БОЛ	ТАНЫ БИЕД ЯМАР НЭГЭН ЗӨВИЙР БАЙГАА БОЛ

Анхааруулах зүйлс:

- 17-40 насны
- 45 кг-аас дээш жинтэй
- Өөрийгөө эрүүл гэж бодож байгаа бол цусны донор болж болно.

Анхааруулах зүйлс:

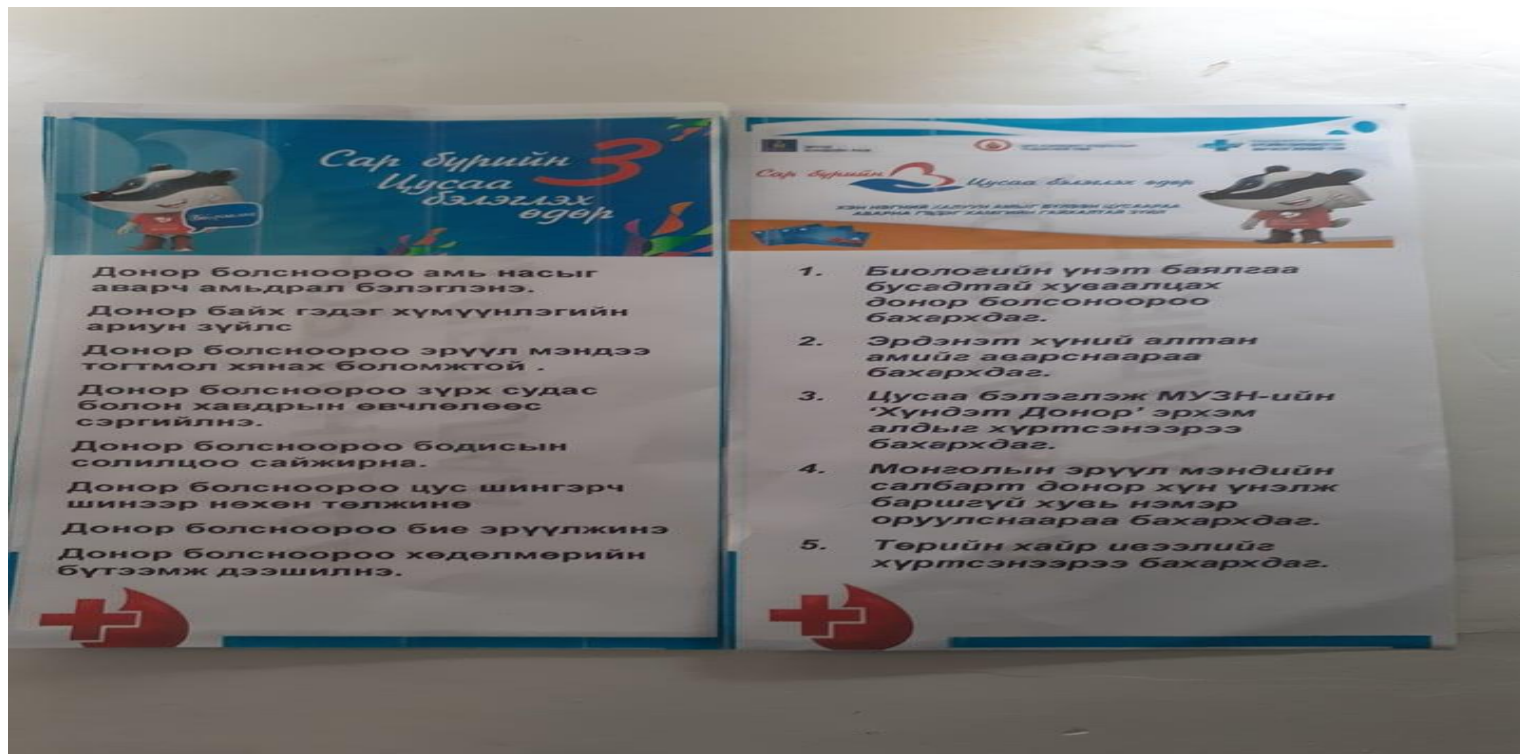
- 6 цагаас дээш унтаж амарсан байх
- Шувтны туслах ердийнхөөс хлүүр үх
- Иргэдийн үйлчилгээний төв
- Сэтгүүлчид, судлаачид, журналистуудад цусны донор болохыг хориглоно
- Энэ тэрэгн 10-14 хоног хэрэглэнэ
- Өвчтөс хэвтэж хоол хэрэглэнэ
- Сүүтэй хайр, сүүр бүтээгдэхүүн хэрэглэнэ
- Өвчтэй үедээ жүжиг уулгаж болно

БАЙНГЫН НӨХӨГДӨГӨӨ ЦУСАА БЭЛЭГЛЭЖ БААТАР БОЛЦООЕ

- ✓ Хэвч цусны донор болох болонхой. Гэгдэлтэй 17-60 настай, 45-аас дээш кг жинтэй, эрүүл байх ёстой.
- ✓ Насанд өрсөн өвч биеийн жингээс хэвээрэн 5% гадар цустай байдаг. Илэр үзэл 350-400 мл цус өгөх нь үгүйсгэх бусад мэс ажиллагаанд цусны тэнцвэрийг үргэлж сайжруулахад шаардлагатай болно. Та цусаа өгч байгаа үеийг өөрийн үйлдлийн үеийнхээ тэнцвэрийг хэвээр байлгахад шаардлагатай болно.
- ✓ Цус бол таны биедээ тусгай үүрэг гүйцэтгэж байгаа чөлөөтэй бусад цусны бүтээгдэхүүн юм. Тийвээгээр цусны өвч өгөх нь өөрийн биеийн эрүүл мэндэд сөрөг үрэлт өгөхөд хүргэнэ. Цусны донорын үйлдлийн үеийнхээ биеийн эрүүл мэндэд сөрөг үрэлт өгөхөд хүргэнэ. Цусны донорын үйлдлийн үеийнхээ биеийн эрүүл мэндэд сөрөг үрэлт өгөхөд хүргэнэ.
- ✓ Өвч үеийнхээ биеийн эрүүл мэндэд сөрөг үрэлт өгөхөд хүргэнэ. Цусны донорын үйлдлийн үеийнхээ биеийн эрүүл мэндэд сөрөг үрэлт өгөхөд хүргэнэ. Цусны донорын үйлдлийн үеийнхээ биеийн эрүүл мэндэд сөрөг үрэлт өгөхөд хүргэнэ.
- ✓ Цус өгөхөд 20 орчим минут 8 минутад цусны өвч өгөхөд хүргэнэ. Цусны өвч өгөхөд хүргэнэ. Цусны өвч өгөхөд хүргэнэ. Цусны өвч өгөхөд хүргэнэ.

ТАНЫ БИЕД ЯМАР НЭГЭН ЗӨВИЙР БАЙГАА БОЛ

- “Донор болсны ач тус” гарын авлага 100 ш хэвлүүлсэн.

- 2019 оны календарь 100 ш хийж тараасан.

- Байнгын донороо алдаршуулах зорилгоор сурталчилгааны самбар хийж аялуулсан.

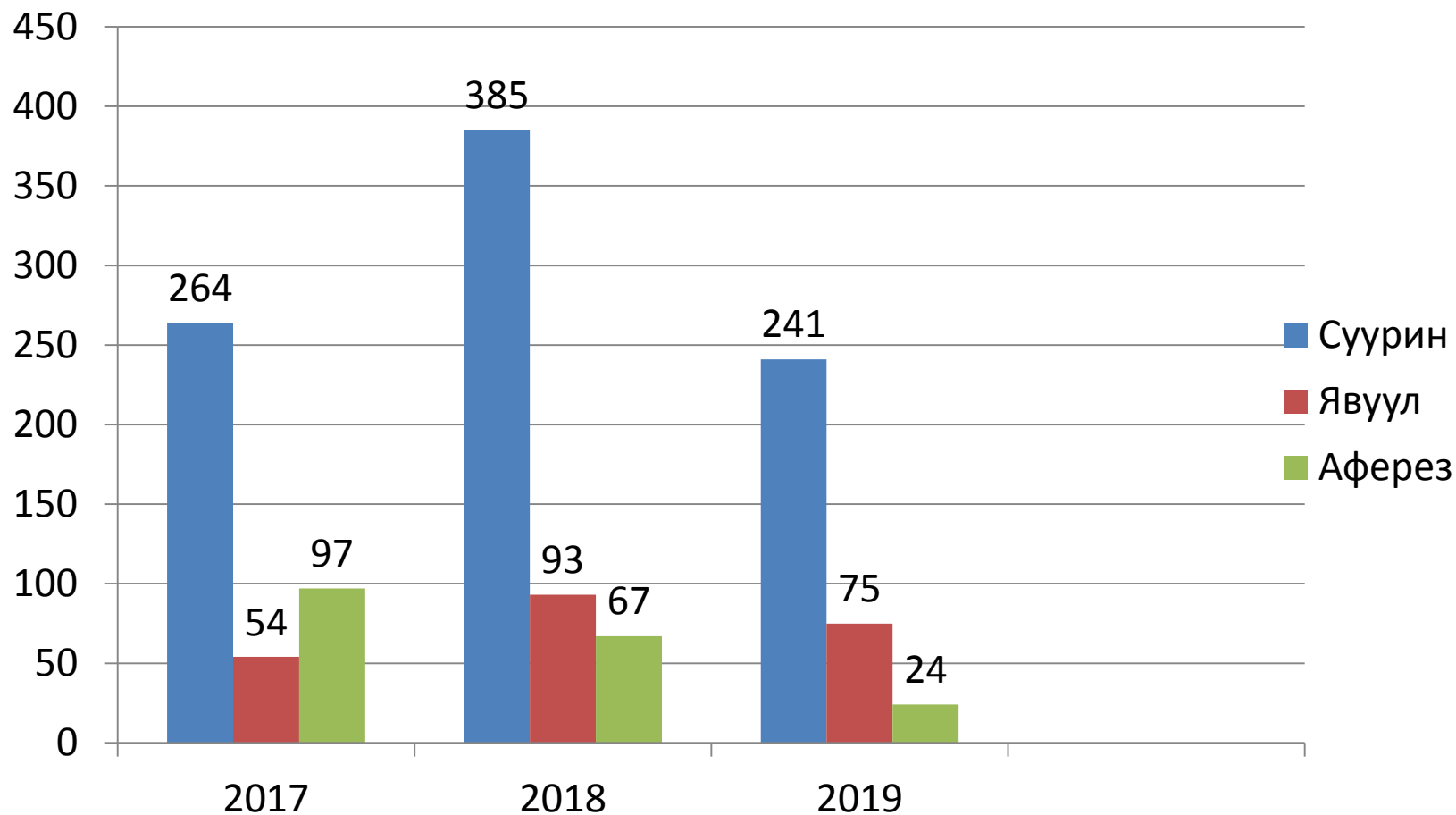

Цус сийвэн цуглуулалт:

Энэ 2019 онд нийт 1040 донор бүртгэлтэй байгаагаас

- Цусаа өгсөн **340** донор / цус өгөлтөөр/
- Суурин хэлбэрээр 241 донор
- Явуулаар **75** донор
- Ферезийн аргаар **24** донороос цус сийвэн цуглуулсан.

Цус сийвэн цуглуулалт /сүүлийн 3 жилээр/

Донорын сонор сэрэмж

- Донорын сонор сэрэмжтэй холбоотой тасгийн дотоод журам гарган тасгийн эрхлэгчээр батлуулан ажиллаж байна.
- Донорт илэрсэн сөрөг урвал хүндэрлийг журналдаа бүртгэн дахин давтагдахгүй байх тал дээр анхаарч ажиллаж байгаа.
- Цус сийвэнгээ бэлэглэсний дараа донорт гарах сөрөг урвалын талаар гарын авлага хийж донорууддаа тарааж хэвшсэн.

ДОНОР ТАНЬДАА БАЯРЛАЛАА

16-60 насны өөрийгөө эрүүл гэж
бодож байгаа хүн бүр **ДОНОР**

Донор та цус, сийвэнтээ бэлэглэсний
дараа толгой эргэх, дотор муухайрах,
нүд бүрэлзэх, бөөлжих шинж тэмдэг илэрвэл
явган сууж 2 тараараа шилбэнээсээ барьж
өвдөгний хооронд толгойгоо бөхийлгөн сууна.

 Ийм үед та манай салбар төвийн доорх утсанд хандана уу
Утас: 9924-8606, 9943-8539, 9990-4967

*Таны бэлэглэсэн цус 3 хүнд
амьдрал бэлэглэнэ.*

Сайн үйлс дэлгэрэх бэлтгүгай.

- Сар бүрийн 3 цусаа бэлэглэх өдрийг угтан төлөвлөгөө гаргаж ЭЭО даргаар баталгаажуулан БОЭТ-ийн тасгийн эрхлэгч эмч нартайгаа хамтран нийт 8 удаа явуулаар цус цуглуулж шинээр донор элсүүлэх, ЦЦБ-ний нөөцөө нэмэгдүүлж чадсан.
- Мөн идэвхитэй цусаа бэлэглэдэг байнгын доноруудаа шагнаж урамшуулсан.

Батлаа *Н.Лунчулуун*

ЭЗО дарга Н.Лунчулуун

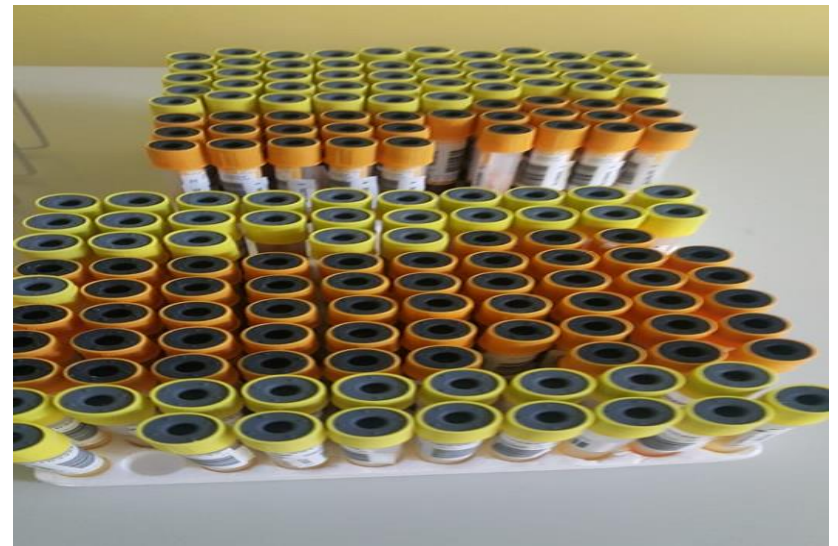
Сар бүрийн 3- ны цусаа өгөх өдрийг тэмдэглэх хуваарь

Д/Д	Төрийн болон төрийн бус байгууллагууд	Он сар өдөр	Хариуцсан их эмч	Танилцсан гарын үсэг
1	Жаргалант Сумын ЗДТ	2019.9.03сар	Хүүхдийн тасгийн эрхлэгч их эмч Бямба	<i>Б.Бямба</i>
2	Шүүх	2018.11.03сар	Сувилахуйн албаны дарга Ариунаа	<i>А.Ариунаа</i>
3	12 жилийн 2-р сургууль	2019.03.03	Дотрын эрхлэгч их эмч Дуунир	<i>Д.Дуунир</i>
4	12жилийн 4-р сургууль	2019.01.03	Лаб их эмч Отгончимэг	<i>О.Отгончимэг</i>
5	12 жилийн 7-р сургууль	2019.4.03	Эмзүйч Отгонцэцэг	<i>О.Отгонцэцэг</i>
6	Ховд Их сургууль	2018.12.03	Төрөх Эмэгтэйчүүдийн эрхлэгч их эмч Нансалмаа	<i>Н.Нансалмаа</i>
7	Цэргийн 0123 -р анги	2019.02.03	Эмчилгээ эрхлэсэн орлогч Н.Лунчулуун	<i>Н.Лунчулуун</i>
8	Онцгой байдлын газар	2019.07.03	ЦСТөвийн эрхлэгч их эмч Ж.Ганхуяг	<i>Ж.Ганхуяг</i>
9	Цагдаа	2019.08.03	Чанарын албаны дарга Маралмаа	<i>М.Маралмаа</i>
10	12жилийн сургуулийн 1-р сургууль	2019.05.03	САН.н эрхлэгч их эмч Нагашбай	<i>Н.Нагашбай</i>

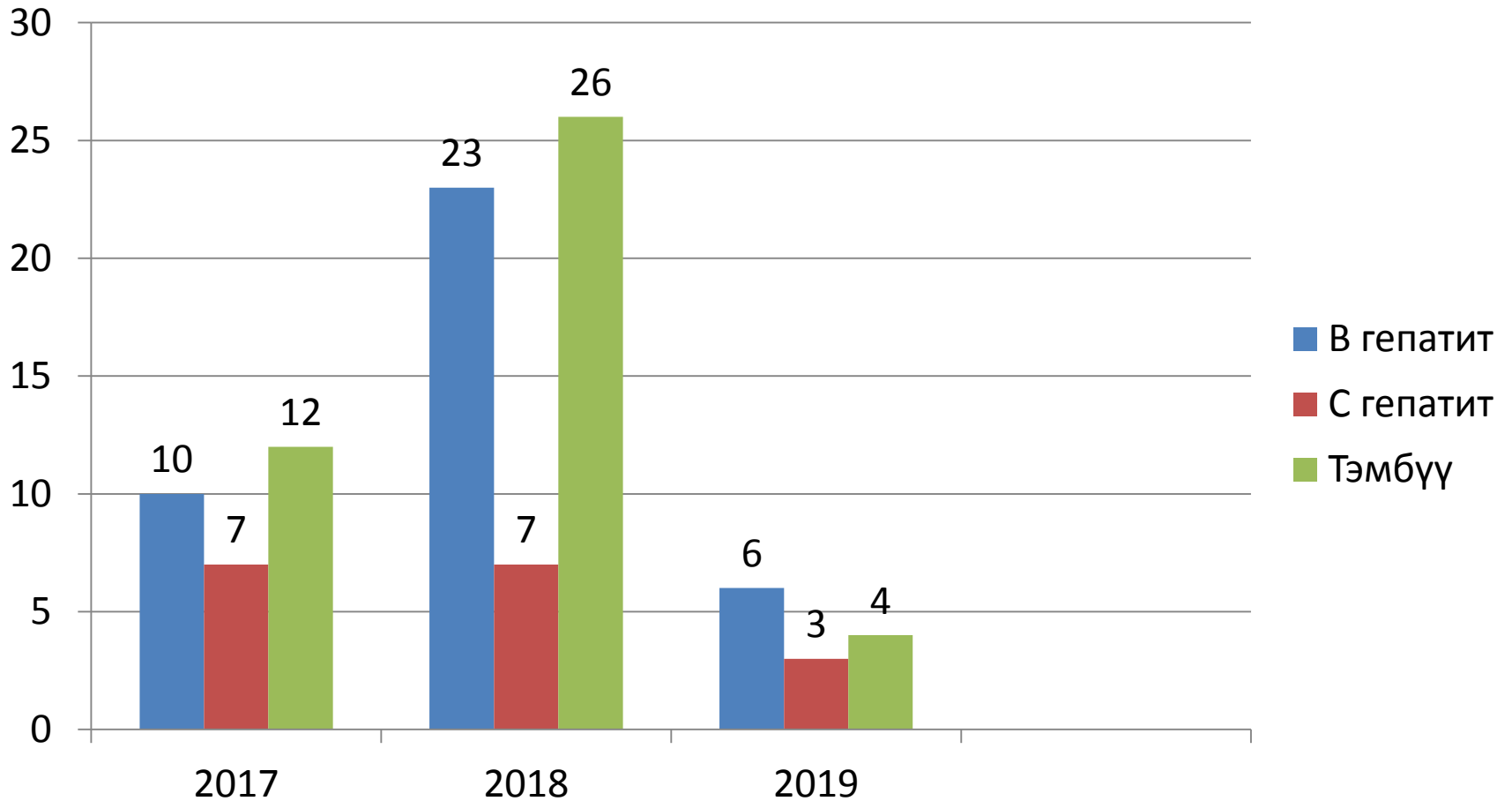

Лабораторын шинжилгээ

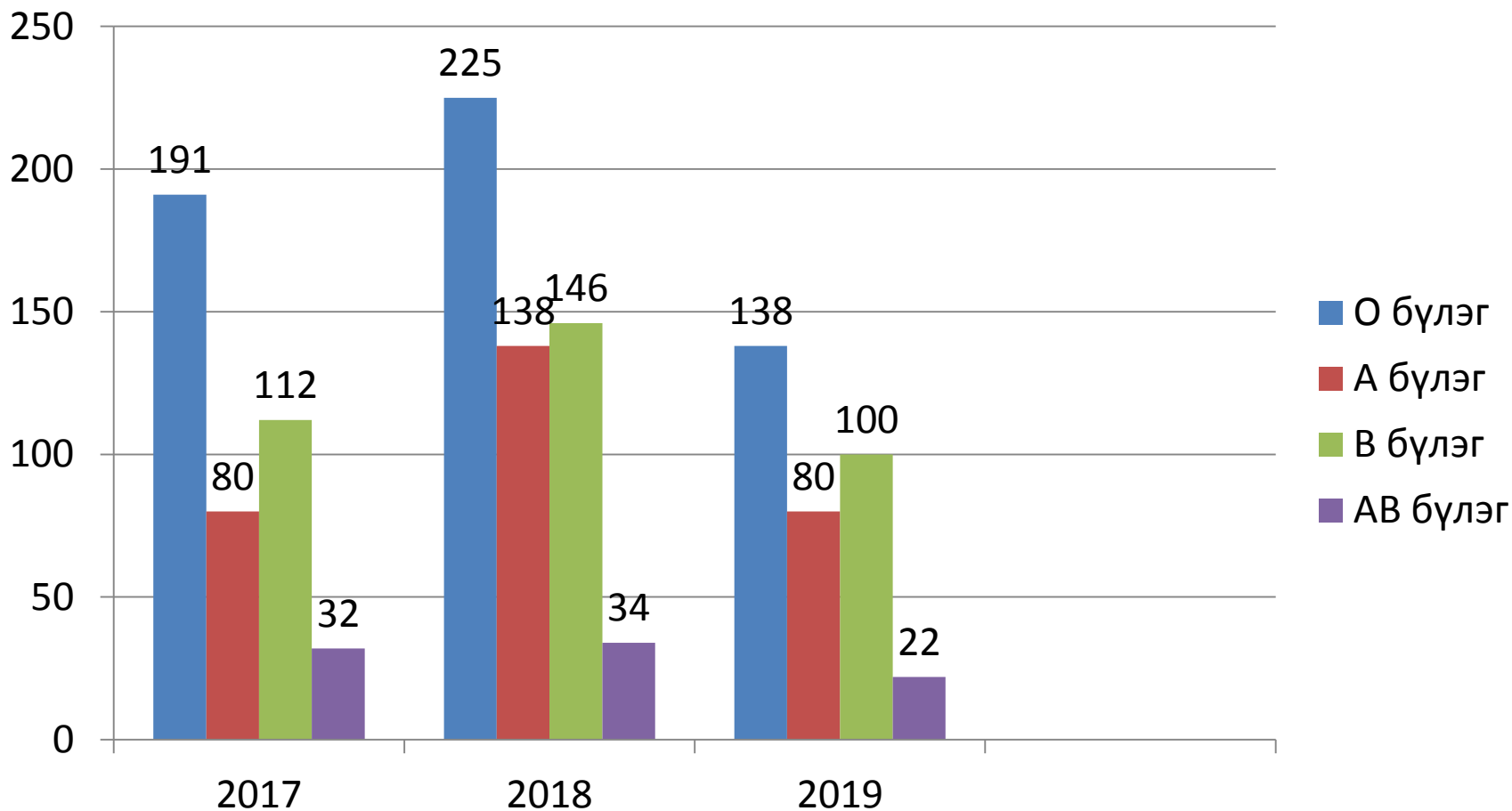
2. Нийт 340 донорт АВО, резус бүлэг, келл бүлэг, халдвар илрүүлэх шинжилгээ 100% хийж баталгаажуулсан. Ийлдсийн сан 100% бүрдүүлсэн. Ийлдсийн сангийн устгалыг зохих журмын дагуу устгаж баримтжуулсан.

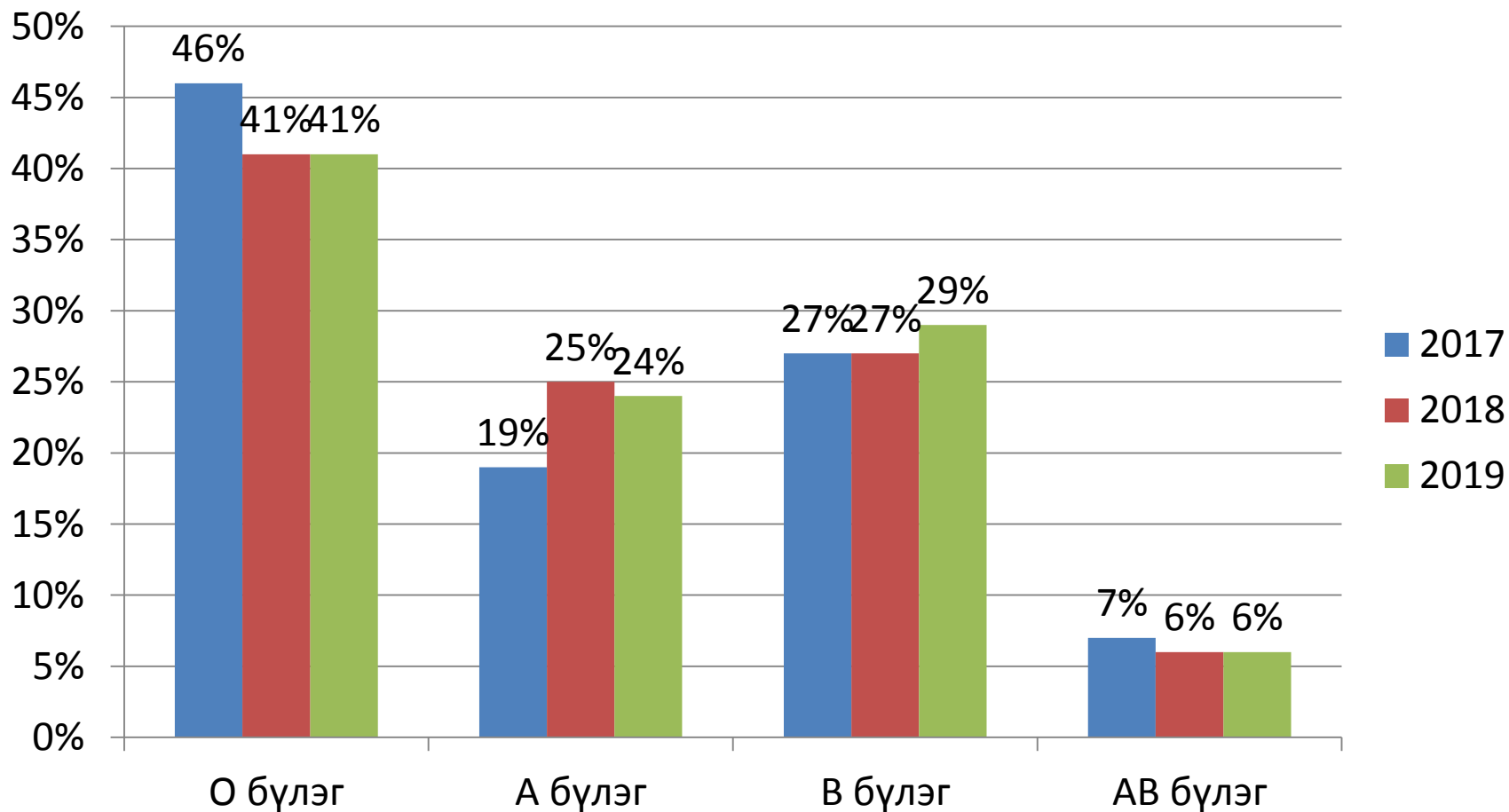
Лабораторын шинжилгээний хасагдал/донороос/

Цуглуулсан цусны нэгж бүрт хийгдэх цусны АВО резус бүлэг

Цуглуулсан цусны нэгж бүрт хийгдэх цусны АВО резус бүлгийн эзлэх хувь

3. ЦЦБ үйлдвэрлэл нэр төрлөөр

№	ЦЦБ нэр төрөл	хэмжээ	нэгж
1	ДУЭ	90010	309
2	ЦЭДУЭ	2970	19
3	ХШС	61610	481
4	К сийвэн	22650	108
5	Крио	1620	108
6	Тромбоцит	1100	22
7	бүгд	179960	1047

Суманд үйлдвэрлэсэн, тээвэрлэсэн ЦЦБ

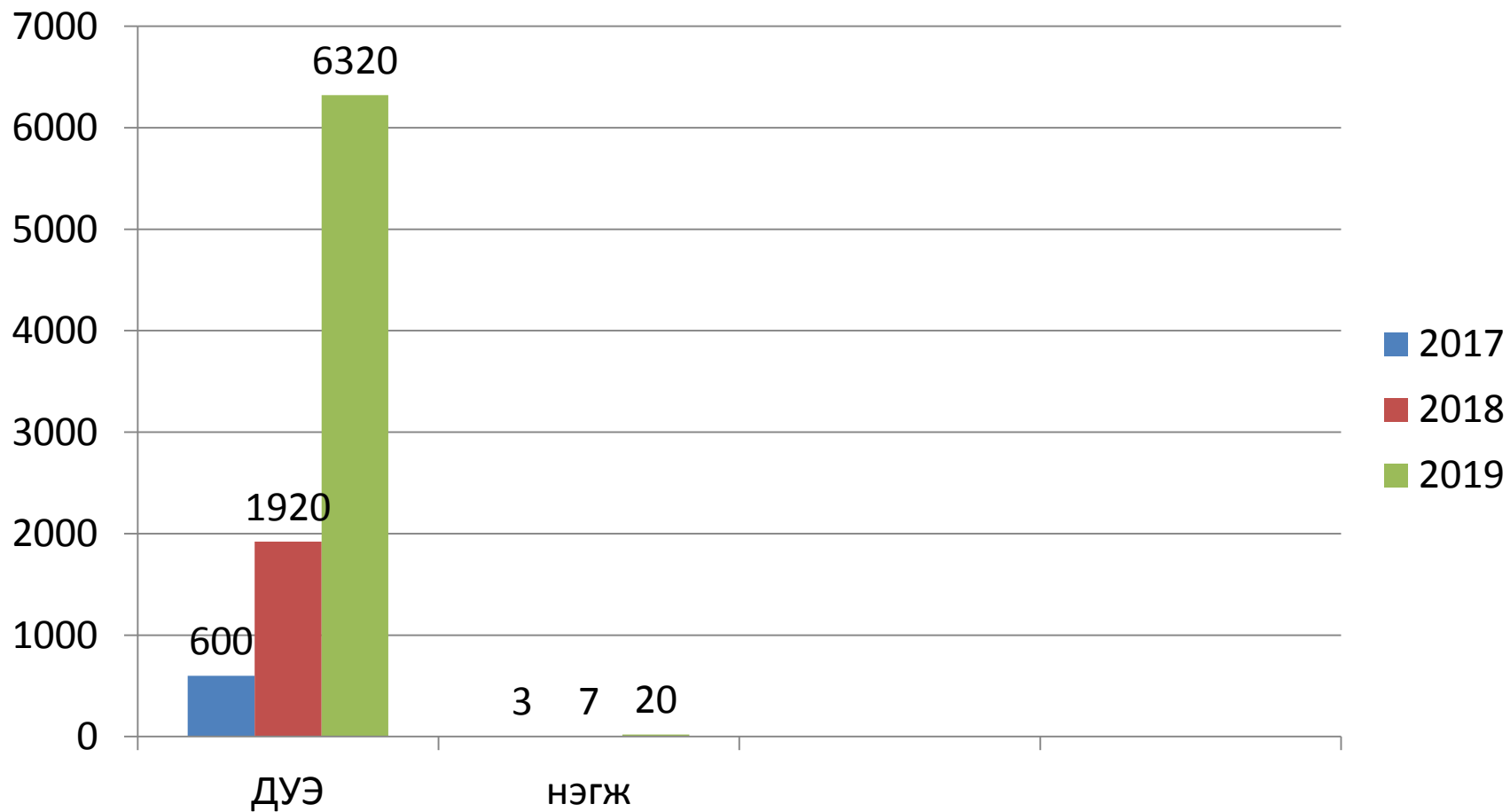
№	ЦЦБ нэр төрөл	суманд	нэгж	аймгаас	нэгж
1	Бүхэл цус	4250	11		
2	ДУЭ			1780	5
3	ХШС			7990	36
4	Крио			450	30
5	К сийвэн			2820	13
6	Бүгд	4250	11	13040	84

- Говь-Алтай аймагт Нэгтгэж савласан крио-3 нэгж, Крио-8 нэгж, К сийвэн-3 нэгж бүтээгдэхүүн тээвэрлэсэн.

ЦЦБ-ний тасгуудын хэрэглээ /нэгжээр/

Д/д	Тасгууд	ДУЭ	ЦЭДУЭ	ХШС	К сийвэн	Крио	ЯЭӨ
1	Мэс засал	53	-	42	-	15	5
2	МЭЭТ	64	1	58	-	12	3
3	Төрөх эмэгтэйчүүд/ Нярай	93	16	82	2	56	1
4	Дотор	34	-	53	32	4	6
5	Хүүхэд	19	2	6	-	-	-
6	Хавдар	11	-	16	17	-	7
7	Бусад	28	-	7	13	-	-

Акталсан ЦЦБ

Онцлох үйл ажиллагаа

video-1584955664 (1).mp4

Хяналт үнэлгээ

- ЦССҮТ-ээс 2019 онд 1 удаа Цусны албаны үйл ажиллагаа, ЦЦБ-ний зохистой хэрэглээ, лабораторийн чанарын үзүүлэлтэнд хяналт үнэлгээ хийгдэж гарсан алдаа дутагдалыг тухайн үедээ амаар болон бичгээр зөвлөгөө өгч ажилласан.
- БОЭТ-ийн чанарын алба, Аймгийн МХГазартай хамтран 2 удаа ЦСТ-ийн үйл ажиллагаа, цусны аюулгүй байдалд хяналт үнэлгээ хийгдсэн сайн дүнтэй дүгнэгдсэн.

Зохион байгуулсан сургалт

➤ Сумуудад хийсэн сургалт:

- Ховд аймгийн 18 сумыг гурав гурваар нь бүсчилэн хувааж сумдын яаралтай үеийн бэлэн байдалд хяналт дүгнэлт хийж, “ЦЦБ-ний зохистой хэрэглээ”, “Донор болсоны ач тус” “Цусны бүлэг үзэх” зэрэг сэдвээр сургалтыг зохион байгуулж, сум бүрээс 10-15 донор элсүүлж цус цуглуулж донорын шинжилгээг баталгаажуулан цусны нөөцийг нэмэгдүүлэн ажилласан.

Зохион байгуулсан сургалт

- Идэвхи зүтгэлтэй оролцсон сумыг
Донор сурталчилагч сум
өргөмжлөлөөр шагнаж урамшуулсан.

Зохион байгуулсан сургалт

- Сум бүрд сургалт хийсний дараа цус, цусан бүтээгдэхүүн болон донорын талаар АХА тэмцээн зохион байгуулж байр эзлүүлж урамшуулав.

Зохион байгуулсан сургалт

БОЭТ-ийн их эмч, бага эмч сувилагч нарт “Цус цусан бүтээгдэхүүний зохистой хэрэглээ”, “Цусны бүлэг үзэх”, “Анхан шатны маягтын хөтлөлт”-ийн талаар сургалт зохион байгуулж нийт 68 эмч сувилагч оролцлоо.

Зохион байгуулсан сургалт

- ЦССҮТ-өөс “Гемофили өвчний тусламж үйлчилгээг сайжруулах нь” сургалтыг баруун бүсийн аймгуудын эмч нарт 2019 оны 8-р сарын 11,12 нд, зохион байгуулж нийт 46 эмч мэргэжилтэн хамрагдсан.

Зохион байгуулсан сургалт

- Ховд аймгийн сумдын эмч нарт “Сумдын түвшинд цусны аюулгүй байдлыг хангаж, зохистой хэрэглээг хэвшүүлье” сэдэвт 1 өдрийн сургалтыг зохион байгуулж

Зохион байгуулсан сургалт

- Тасгуудад ажлын байрны сургалтыг 10 тасагт “Цусны АВО резус бүлэг үзэх” “Өвчтөнөөс сорьц цуглуулах” “Өвчтөний орны дэргэдэх хяналт” “Цус цусан бүтээгдэхүүн сэлбэхэд эмч сувилагчийн оролцоо” зэрэг сэдвээр хийж 200 хүн хамруулсан. Сургалтын үеэр тухайн хичээл заах сэдвээр урдчилан тест авч мэдлэгийн түвшинг тогтоож хичээлийн дараа харилцан ярилцлаа.

Зохион байгуулсан сургалт

**Анхаарал хандуулсанд
баярлалаа**